

SIVA - SELSKAPET FOR INDUSTRIVEKST SF
Postboks 1253 Torgarden
7462 TRONDHEIM

Dato: 22.02.2024
Vår referanse: 24/09122-1
Deres referanse:
Saksbehandler: Daniel Aleksander Megård

Randi Torvik

Oppdragsbrev SIVA 2024

1. Overordnede mål og føringer

De overordnede føringene for bevilgningen til Siva finner vi i vedlagte oppdragsbrev fra kommunal- og distriktsdepartementet til fylkeskommunen vedrørende programkategori 13.50, datert 02.01.2024.

Oppdraget er finansiert over Statsbudsjettet kap.553 Regional- og distriktsutvikling Post 61 Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling. Fylkeskommunen har oppdragsgiveransvaret for de ulike satsningene i Siva, og bakgrunnen for dette er å skape en tydeligere arbeidsdeling mellom stat og fylkeskommunen i næringspolitikken.

Inkubatoren og de tre næringshagene hadde oppstart på ny programperiode i 2023, hvor fokus har blitt økt på bærekraft, forsterket kopling mot FoU, digitalisering og industriutvikling, økt fokus på kompetanseutvikling, i tillegg til henvisningskompetanse og samspill med andre virkemiddelaktører som vil være et viktig verktøy i bedriftenes omstillings- og utviklingsarbeid.

I 2022 ble det besluttet av regjeringen at FNs 17 bærekraftsmål skulle være det politiske hovedsporet når vi nå møter de største utfordringene i vår tid. Arbeidet med FNs bærekraftsmål har sterk tilknytning til det nasjonale og regionale fokuset på missions. Missions er et fylkesovergripende samarbeid for å legge til rette for å realisere avgrensede samfunnsoppdrag, og ble vedtatt av fylkesutvalget 29.11.2022 (PS 159/22).

Følgende samfunnsoppdrag (missions) ligger fortsatt til grunn i det videre arbeidet:

- Utvikle grønn sirkulær industri gjennom industriell symbiose på tvers av verdikjeder.
- Bygge infrastruktur for grønn sirkulær industri
- Kompetanseløft for å realisere grønn sirkulær industri

I tillegg å fortsette med økt fokus på FNs bærekraftsmål og missions, skal oppdraget til SIVA være utformet og finansiert på bakgrunn av regionale behov og prioriteringer relatert til hovedmålene i Regionplan Agder 2030 med tilhørende Handlingsprogram 2023 – 2026. Ny revidert utgave av Regionplan Agder 2030 sendes nå på høring, og vil være klar i løpet av 2024. Det forventes at SIVA setter seg inn i innholdet til den reviderte utgaven når denne er besluttet. Innovasjon Norge er høringsinstans.

2. Fylkeskommunens oppdrag til Siva over post 553.61 for 2024

Som grunnlag for bevilgningen i 2024 viser vi til vedlagt oppdragsbrev for statsbudsjettet 2024 fra Kommunal- og distriktsdepartementet til fylkeskommunen vedr. programkategori 13.50, datert 02.01.2024. Bevilgningen i ordningen er gitt i kap.553, post 61, Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling.

I Fylkeskommunens vedtatte økonomiplan og budsjett for Agder fylkeskommune 2024 er rammebevilgningen fra Kommunal- og distriktsdepartementet satt opp på 35, 5 millioner. Rammen fordeles på seks øremerkede nasjonale programmer som skal forvaltes av Innovasjon Norge og Siva-operatørene på oppdrag fra Agder fylkeskommune.

Fordelingen av midler til programmene som forvaltes av Siva-operatørene i 2024 er som følger:

Bevilgninger 2024 (tall i 1000)	2024
SIVA Næringshager	
Lister Nyskaping	3 650
Lindesnesregionen Næringshage	2 500
Pågang Næringshage	2 500
Total Næringshageprogram	8 650
Bevilgninger i 2024 (tall i 1000)	2024
Inkubasjonsprogrammet	
Innoventus Sør	6 800
Utviklingsprosjekter skalerings-satsing	459
Inkubasjonsprogrammet	7 259

I det nye næringshage- og inkubasjonsprogrammet for perioden 2023-2032 plasserte SIVA, som fagansvarlig for programmene, Innoventus Sør på tredje øverste tilskuddsnivå i programmet som er 5,0 mill. kroner. Agder er en av regionene med absolutt lavest verdiskaping i landet per sysselsatt i regionen og en lav sysselsettingsandel blant befolkningen mellom 20-60 år. Det er derfor nødvendig og styrke dette arbeidet. Økt verdiskaping er en viktig oppgave for inkubatoren. Det foreslås derfor å styrke dette arbeidet med å øke bevilgningen til Innoventus Sør med 1,8 mill. kroner.

I det nye næringshage- og inkubasjonsprogrammet ble også Lister Nyskaping plassert i øverste tilskuddsnivå som er kroner 3,5 mill. I tillegg skal midlene fra statsbudsjettet fordeles til fylkeskommunene med en regional del og en distriktsdel. Den distriktsrettede delen skal utjevne geografiske skiller ved å kompensere for ulemper i distriktsområdet. Oppgavene næringshagene utfører i distriktene er svært viktige for regionen, og det er besluttet å øke bevilgningen med totalt 350 000 kroner fordelt på de tre næringshagene. Lister Nyskaping får en økning på 150 000 kroner, Lindesnesregionen Næringshage og Pågang Næringshage får en økning på 100 000 kroner hver.

Utviklingsprosjekter skalerings-satsing er et pågående prosjekt, som kommer fra det nye inkubasjonsprogrammet hvor skalerings-satsing trukket fram som et område som skal bidra til at flere bedrifter lykkes med internasjonal vekst. Utviklingsmidler i 2023 var på 500 000 kroner, og er i 2024 satt til 459 000 kroner.

a) Mål og prioriteringer for post 61

Overordnet mål med midlene over post 61 å mobilisere bedrifter til innovasjon og bidra til verdiskaping, sysselsetting og nyskaping i regionene. Videre skal midlene bidra til å utløse ny aktivitet i næringslivet i distriktsområdene som ikke blir tilstrekkelig ivaretatt gjennom nasjonale virkemidler. For 2024 skal midlene fortsette å bidra til grønn omstilling av næringslivet i distriktene, gjennom å styrke bedriftenes grønne konkurransekraft og støtte prosjekter med positiv miljøeffekt.

Målene må sees i sammenheng med FNs 17 bærekraftsmål og det nasjonale og regionale arbeidet med missions, samt Regionplan Agder 2030 med tilhørende handlingsprogram 2023-2026. Agder har gjennom mange år utmerket seg som en gründerregion med mange nyetableringer. I 2015 ble det etablert ca. 4 000 nye foretak i Agder, noe som utgjorde 5,3 prosent av alle 2015- tallet er økt fra 10,5 til 12,9 i 2021. I samme periode har gjennomsnittet for Norge økt fra 11,2 i 2015 til 14,0 i 2021.

Det har vært en liten økning i andel foretak som har overlevd i fem år fra etableringsåret når vi ser på perioden fra 2016 til 2021. I 2016 var andelen for Agder 29,6 prosent og denne har økt til 31,2 prosent i 2021. Hvis vi ser på tall for Norge, har andelen foretak som har overlevd fem år økt fra 27,3 prosent i 2015 til 28,9 prosent i 2021. Agder har en høyere overlevelsesrate enn landsgjennomsnittet.

Indikatorer		Resultater (%)					Mål	Kommentar
		2020	2021	2022	2023	2024	2030	
Flere vekstkraftige små og mellomstore bedrifter er etablert.		11,8	12,9	n/a	n/a	n/a	13,0	Antall nyetableringer per 1000 innbyggere var 12,9 i Agder for 2021, og gjennomsnittet for Norge var 14,0. Andel foretak som har overlevd i fem år fra etableringsåret - Agder: 2020 og 2021 - 31,2 %. Norge: 2020 - 29,4 og 2021 - 28,9 %.
Næringsstrukturen er mer variert og preget av godt samarbeid med akademia og offentlig sektor.	Andel sysselsatte innen næringene informasjon og kommunikasjon.	1,9	1,9	2,0	n/a	n/a	2,5	Det har vært svak oppgang i andelen lønntakere i disse næringene siden 2018. Gjennomsnittet i Norge var på 4,1% i 2022.
	Andel sysselsatte innen næringene teknisk og forretningsmessig tjenesteyting.	8,8	8,9	9,3	n/a	n/a	11,0	Det har vært en svak oppgang i andelen lønntakere i disse næringene siden 2018. Gjennomsnittet i Norge var på 11,5 % i 2022.

Det forventes at Siva er bevisst på dette i sin bestilling til inkubatoren og næringshagene.

Det forventes også at Siva og operatørene av programmet deltar aktivt i arbeidet med videreutvikling og samordning av innovasjonssystemet i Agder. I tillegg ønsker Agder Fylkeskommune at Siva vurderer hvordan næringshageprogrammet og inkubatorprogrammet understøtter fylkets målsettinger og prioriterte bransjer.

Relevante fylkeskommunale målsettinger:

- Flere vekstkraftige små og mellomstore bedrifter
- Det er høyere sysselsettingsvekst enn i landet ellers, med fokus på nye potensialer for bærekraftig verdiskaping
- Forretningsmodell som bidrar til å styrke sirkulærøkonomi
- Næringsstrukturen er mer variert (øke andel sysselsatte innen informasjon og kommunikasjon, og teknisk og forretningsmessig tjenesteyting)
- Øke forskningsbasert innovasjon

Prioriterte bransjer i fylket:

- Grønn industri (Se også Veikart for grønt industriløft)
- Tre-bearbeidende industri
- Marine næringer
- Reise- og opplevelsesnæring (som innbefatter Matregion Agder)

b) Inkubasjonsprogrammet

Målet med inkubasjonsprogrammet er økt nasjonal verdiskaping gjennom effektivt å identifisere, videreutvikle og kommersialisere gode ideer til nye vekstbedrifter, og gi ny vekst i etablerte virksomheter.

Midlene til og aktiviteten hos operatørene defineres i følgende to kategorier*:

1. Innovasjonsstøtte til små og mellomstore bedrifter (artikkel 28) som inkubatoren skal bruke på rabatterte innovasjonstjenester til små og mellomstore bedrifter som er tatt opp i inkubasjonsprogrammet.
2. Støtte utenom statsstøttereguleringen som skal dekke kostnader knyttet til administrasjon og gjennomføring av inkubasjonsprogrammet. I dette inngår for eksempel innlemmelse av deltakere i programmet, rapporteringsforpliktelser, prosjektledelse, profilering og markedsføring, organisering av opplæring mv.

*80% av tilskuddet gis til punkt 1 og 20% til punkt 2 (Se vedlegg: Retningslinjer for kap 553.61)

c) Næringshageprogrammet

Målet for næringshageprogrammet er å bidra til økt verdiskaping basert på regionale fortrinn, gjennom å legge til rette for utvikling av bærekraftige og omstillingsdyktige bedrifter. Aktiviteten skal skje i områder med svak eller ensidig næringsstruktur, fortrinnsvis innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte. Målgruppen er små og mellomstore bedrifter og nyetableringer, primært i distriktene.

Midlene til og aktiviteten hos operatørene defineres i følgende to kategorier;

1. Innovasjonsstøtte til små og mellomstore bedrifter (artikkel 28) som næringshagen skal bruke på rabatterte innovasjonstjenester til små og mellomstore bedrifter som er tatt opp som målbedrifter i næringshageprogrammet.
2. Støtte utenom statsstøttereguleringen som skal dekke kostnader knyttet til administrasjon og gjennomføring av næringshageprogrammet. I dette inngår for eksempel innlemmelse av deltakere i programmet, rapporteringsforpliktelser, prosjektledelse, profilering og markedsføring av næringshagen, organisering av opplæring mv.

*75% av tilskuddet gis til punkt 1 og 25% til punkt 2 (Se vedlegg: Retningslinjer for kap. 553.61)

d) Administrasjons- og gjennomføringskostnader

Midler til administrasjon og gjennomføring av oppdraget finansieres av Kommunal- og distriktsdepartementets overføring til Siva på kap. 553.61, på vegne av fylkeskommunene. Kommunal- og distriktsdepartementet overfører i 2024 18,3 mill. kroner til administrasjon og gjennomføring av alle de regionale oppdragene til Siva over kap.553, post 61.

Ved risiko for at faktiske administrasjons- og gjennomføringskostnader vil overstige beregnet ressursbruk, skal Siva varsle fylkeskommunene om dette. Eventuell overstigende ressursbruk til formålet skal avklares med fylkeskommunene og legges til neste års administrasjons- og gjennomføringskostnader. Dersom Siva har ubrukte midler til administrasjon og gjennomføring ved årets slutt, overføres dette til neste års oppdrag.

e) Særskilte oppdrag

Missions-satsningen er et fylkesovergripende samarbeid for å legge til rette for å realisere avgrensede samfunnsoppdrag, og ble vedtatt av fylkesutvalget 29.11.2022 (PS 159/22). Dette er også å anse som et særskilt oppdrag til SIVA fra fylkeskommunen.

Følgende missions ligger fortsatt til grunn i det videre arbeidet:

- Utvikle grønn sirkulær industri gjennom industriell symbiose på tvers av verdikjeder.
- Bygge infrastruktur for grønn sirkulær industri
- Kompetanseløft for å realisere grønn sirkulær industri

3. Fylkeskommunens oppdrag til Siva med egne midler for 2024

De regionale prioriteringene og satsingsområder følger av Regionplan Agder 2030 (jfr. pkt.1). Regionplan Agder 2030 med tilhørende Handlingsprogram 2023 – 2026 vil være viktige dokument som gir føringer for oppdraget til Siva, frem til ny revidert utgave er på plass. Det forventes at Siva er bevisst på dette i sitt arbeid med de bedriftsrettede virkemidlene. I tillegg vektlegges følgende prioriteringer/samarbeidsområder:

- Det forutsettes deltakelse i aktuelle strategi og handlingsprogram-prosesser (f.eks. arbeidsgruppene for rullering av handlingsprogrammet for Regionplan Agder 2030) og evt. andre relevante planprosesser samt relevante partnerskap og arenaer.
- Deltakelse i regionalt partnerskap og oppfølging av samarbeidsavtale mellom Agder fylkeskommune, Siva, Innovasjon Norge og Forskningsrådet.
- Samarbeid med strategisk viktige aktører, herunder hvilken rolle næringshagene og inkubatoren har i det regionale og nasjonale økosystemet for innovasjon.
- I det nye inkubasjonsprogrammet er en ny skalerings-satsing trukket fram som et område som skal bidra til at flere bedrifter lykkes med internasjonal vekst. Dette forutsetter koordinert satsing og mobilisering i hele bredden i virkemiddelapparatet for de aller mest verdiskapende initiativene.

Det er viktig at Siva gjør en proaktiv innsats for å opprettholde, utvikle og styrke eksisterende bedrifter i distriktskommunene i Agder. Det legges særlig vekt på samhandling med andre mobiliseringsinitiativ, herunder Regionalt Forskningsfond Agder, Forskningsmobilisering Agder og Innovasjon Norge Agder.

Aktiv deltagelse på sentrale samhandlingsarenaer skal prioriteres, herunder det regionale næringspartnerskapet. Det forutsettes at Siva og programoperatørene har et tett samarbeid med Innovasjon Norge og regionale næringsfond i forhold til generell virkemiddelpolitikk/-bruk, mobilisering og aktuelle enkeltsaker og at dette samarbeidet videreutvikles.

I den nye perioden for næringshage-, og inkubasjonsprogrammet i 2023-2032 bes Siva ha økt søkelys på bærekraft, forsterket kobling mot FoU, digitalisering og industriutvikling, økt fokus på kompetanseutvikling, samt henvisningskompetanse og samspill med andre virkemidler som vil være et verktøy i bedriftenes omstillings- og utviklingsarbeid.

Det er viktig å se den nye skalerings-satsningen hos Siva i sammenheng med pågående aktivitet omkring temaet i Agder. "ScaleUp Nordic" av NHO Agder og Innovasjon Norges eksisterende kunnskap og nettverk omkring temaet skalering. Dersom Agder skal lykkes med å bidra til økt fastlandseksport og internasjonalisering er felles og koordinert innsats for å rigge de mest lovende bedriftene i regionen helt sentralt.

Mobilisering i hele bredden av virkemiddelapparatet innebærer også kunnskapsdeling omkring skalering, slik at stadig flere nyoppstartede bedrifter begynner å tenke internasjonalt helt fra starten. Her er det ønskelig at inkubatoren involverer næringshagene og DRIV Agder i større grad, slik at vi kan få enda flere "Born Globals" og potensielt flere skalerings-case på sikt.

4. Styring, koordinering og samhandling

Styringsdialog

Agder Fylkeskommune deltar aktivt i de nasjonale styringsdialogene mellom fylkeskommunene samlet og toppledelsen i SIVA. I 2024 er det planlagt to nasjonale styringsdialoger. Et digitalt møte i juni og et fysisk møte i november. På disse møtene gis det status samtidig som en diskuterer utfordringsbilde. Budsjettinnspill og missionsprosjektet for grønn industriutvikling vil også stå på dagsorden.

Utover styringsmøter nevnt ovenfor skal Siva og fylkeskommunen informere hverandre om aktuelle saker på næringsområdet i fylket, både på operativt nivå og på ledernivå.

Fylkeskommunen er ansvarlig for møteinnkalling.

Siva og Agder fylkeskommune skal gjensidig aktivt medvirke til å profilere hverandres virksomhet og representere hverandre i sammenhenger der dette er naturlig.

Budsjettinnspill og forslag til satsinger

Fylkeskommunenes programstyre for Sivaprogrammene v/Siva som sekretariat, skal sende budsjettinnspill for post 61 samlet sett til alle fylkeskommunene innen 15. mars, med kopi til Kommunal- og distriktsdepartementet. Forslaget drøftes i næring- og plan kollegiet.

Siva skal sende forslag til satsinger under post 61 til fylkeskommunene innen 15. september, med kopi til Kommunal- og distriktsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet. Forslaget drøftes i nasjonalt styringsdialogmøte på høsten. Satsingsforslaget kan være styrking eller justeringer av eksisterende program og aktiviteter, eller forslag om nye program og aktiviteter. Kun større forslag fremmes i denne runden. Forslag med budsjettmessige konsekvenser på mindre enn 15 mill. kroner skal fremmes i forbindelse med budsjettinnspillet i mars.

Koordinering, samhandling og deltakelse i regionale utviklingsprosesser

Det er ønskelig med et årlig møte med Siva og programoperatørene for oppfølging og koordinering av innsatsen, både i forhold til fylkeskommunens øvrige virkemidler, regionale næringsfond og virkemidler fra andre regionale utviklingsaktører, som f.eks. RFF og forskningsmobilisering Agder.

Siva gjennomfører årlige utviklingssamtaler med inkubatoren og næringshagene i regionen, det er ønskelig at fylkeskommunen inviteres som observatør til disse møtene.

5. Rapportering

Rapporteringen til fylkeskommunene baserer seg i hovedsak på Sivas mål- og resultatstyringssystem (MRS-indikatorer på resultat og effekt) og støttende analyser for rapportering på de regionale oppdragene.

Fylkeskommunen ber om å få tilsendt Sivas samlede årsrapporter og tertialrapporter.

Det arbeides nasjonalt med å utvikle indikatorer på bl.a. bærekraft og fylkeskommunen vil, i dialog med programoperatørene, følge opp dette arbeidet.

Siva skal i tillegg rapportere på særlige regionale prioriteringer og utarbeide fylkesvis statistikk på resultater og effekter. Siva skal rapportere fylkesvis for foregående års oppdrag innen 1. mars hvert år.

Fylkeskommunen ønsker også en kvalitativ egenvurdering av hvorvidt, og på hvilken måte, programaktiviteten har bidratt til å nå skisserte fylkeskommunale målsettinger, samt hvorvidt bedriftsporteføljen treffer de prioriterte bransjene i fylket, jfr. punkt 2 ovenfor.

6. Utbetaling av midler

Virkemidlene gis som årlig rammetilskudd. I dialog med fylkeskommunen kan Siva søke om å overføre rammer fra et år til et annet.

Det vises til retningslinjer for Sivas forvaltning av Kommunal- og distriktsdepartementets midler fra kap.553, post 61 (Se vedlegg Retningslinjer kap.553,post 61).

Bevilgningen til Siva vil bli utbetalt til Siva i to terminer, den første antatte halvdel av årets ramme innen 1. februar, den andre terminen i august hvert år. Siva må i god tid før første utbetaling informere fylkeskommunen om hvilken bankkonto midlene skal utbetales til slik at dette kan påføres oppdragsbrevet.

Tildelingen til Siva fra Kommunal- og distriktsdepartementets regionale utviklingsmidler skal vurderes i løpet av året under hensyn til virkemiddelforbruket og eventuelle endringer i de nasjonale rammene ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett.

Med hilsen

Wenche Fresvik
Avdelingsleder
Virkemidler og entreprenørskap

Brevet er godkjent elektronisk.

Mottakere: SIVA - SELSKAPET FOR INDUSTRIVEKST SF v/ SIVA Selskap for industrivekst
SF
SIVA - SELSKAPET FOR INDUSTRIVEKST SF v/ Randi Torvik